

Hocamız, Ustamız Nail Bayraktar

Our Teacher, Our Master Nail Bayraktar

Selçuk Aydın*

Öz

Bu yazı Türk Kütüphaneciliğinin öncü isimlerinden biri olan Sevgili hocam Nail Bayraktar hakkındadır. Kütüphanecilik mesleğindeki ilk yıllarımda Atatürk Kitaplığı'nda tanışmamızdan onun vefatına kadar geçen süredeki hatırasının kısa bir ifadesidir. Kütüphanecilik mesleği onun için bir aşktı. Benim ve arkadaşlarımda üzerinde, hiçbir zaman ödeyemeyeceğimiz emekleri vardır. Nail Bayraktar, son nefesine kadar çok okuyan, çok düşünen ve çok yazan bir insan olarak yaşadı. Sevgili hocamı daima saygı, sevgi ve özlemle hatırlayacağım.

Anahtar Sözcükler: Nail Bayraktar; Atatürk Kitaplığı; Türk Kütüphaneciliği.

Abstract

This article is about my teacher Nail Bayraktar, one of the leading names of Turkish Librarianship. It is a short expression of his memory in me from my first years as a librarian in the Atatürk Library until his death.. For him, the librarian profession was a love. He has more labor on me than we can never pay. Nail Bayraktar lived as a person who reads, thinks and writes a lot until his last breath. I believe that he will always live with his works and exemplary lifestyle. I will always remember my dear teacher with respect, love and longing.

Keywords: Nail Bayraktar; Atatürk Library; Turkish Librarianship.

Küçük yaşlardan itibaren kitap ve kütüphaneler ile kurmuş olduğum ünsiyetin bir sonucu olarak, hayalini kurduğum “kütüphaneci” olma isteğim, İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünü kazanmam ile umuda dönüşmüş, mezuniyet sonrası göreve başladığım İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Atatürk Kitaplığı'nda ise ete kemiğe bürünmüştü. 1996 yılı Kasım ayında adım attığım ve bu günlerde çeyrek asra varan meslek hayatımın her anı, “sevdiği işi yapan insanların, en mutlu insanlar olduğu” sözünü doğrulatan yaşanmışlıklar ile geçti. Şüphesiz bunda en büyük pay çalışma ortamlarımız ve bu ortamları paylaştığımız meslek büyüklerimiz ile çalışma arkadaşlarımızın idi. İyi bir yönetici kadrosu ve mesleki heyecana sahip genç bir ekibe sahip olduğumuz o yıllardaki en büyük şansımız ise saygıdeğer bir meslek büyüğü ve usta bir öğretici olarak aramızda bulunan Nail Bayraktar Hocamız idi.

* Öğr. Gör. İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı. E-posta: selcukaydin08@gmail.com

Academic Librarian, Istanbul University Library and Documentation Center Turkey.

Geliş Tarihi - Received: 21.09.2020

Kabul Tarihi - Accepted: 24.09.2020

1985 yılındaki emekliliği sonrası döndüğü İstanbul'da bir süre Matbaacılık Meslek Lisesi Kütüphanecilik Bölümünde dersler vermiş, bizlerin de yıllar sonra meslek arkadaşı olma onuru ve öğrencisi olma bahtiyarlığı yaşayacağımız Atatürk Kitaplığı'nda göreve başlamıştı. Etrafındakiler için ikinci bahar olarak nitelendiren bu dönem, Nail Hocamızı bizlerin gözüyle tanıyanlar için aslında hiç bitmeyen bir baharın devamı idi. Tanıdığım ilk andan, vefat ettiği son anlara değin bitmek bilmeyen üretme, öğretme ve belki de en önemlisi öğrenme isteği, benim de ona hayranlık duymama vesile olan hem mesleki hem de özel hayatımda örnek aldığım özelliği olmuştur.

Kendisi ile aslında ilk kez 1993 yılı temmuz ayında tanışmıştım. O dönemlerde oturduğumuz semte yakın olduğu için lisede de düzenli olarak kullandığım Atatürk Kitaplığı, üniversitedeki ilk yılımın ardından gönüllü stajım için bana kapılarını açmış ve üst okuma salonu okuyucu hizmetleri bölümünde bana bir yer ayırmıştı. Tüm okuyucu ve personelin ilk girişte muhakkak gözünü iliştiirdiği bir yerde olan bu salon Nail Hocamızın da sabahları ilk uğrak yeri olur, bankodaki personele ve erkenci okuyuculara sessizce hal hatır sorar, zaman zaman gün içinde bir sorun olup olmadığını gözlemlemek için ziyaret ederdi. Kendisi ile kısa karşılaşmalarımızın olduğu bu anlarda, tüm çalışanlarla olduğu gibi benimle de ilgilenir; dersler ve mesleki konular üzerine sohbetlerde çokça da önerilerde bulunurdu. O kısa sohbetlerin bile ne kadar kıymetli olduğunu yıllar geçtikçe daha iyi anlıyor uygulayabildiklerim olursa ne kadar haklı olduğunu görüyordum. İlgisi yıllar sonra aynı kurum çatısı altında meslek arkadaşı olma onurunu yaşadığım zamanlarda da devam etti. Mesleki gelişimin kişisel gelişime bağlı olduğunu ve ülke kütüphaneciliğini dert edinenlerin günün şartları ölçüsünde kendilerini geliştirmelerini salık verir, ilgi alanlarımıza göre mesleki toplantı ve eğitimlere katılmamız için bizleri teşvik ederdi.

Hem mesleki çalışmalarında hem de yöneticisinden hizmetlisine tüm kütüphane personeli için gönüllü olarak verdiği eğitimlerde ciddiyet ve disiplini elden bırakmayan hocamızın ikili ilişkilerdeki babacan ve müşfik tavrı hocamızın etrafında saygı ve muhabbet bağı oluşturmuştu. 2004 yılında İBB Atatürk Kitaplığı'ndaki yöneticilerimiz ve çalışma arkadaşlarımız tarafından düzenlenen meslekteki "50. Yıl" toplantısı ve bu toplantıya katılanların dile getirdikleri bu sevgi ve hayranlığın bir göstergesiydi adeta.

Hayranlık demişken hocamın bizleri önce şaşkınlığa sonra hayranlığa düşürdüğü bir anımı da paylaşayım:

2013- 2014 ve 2014-2015 yıllarında koordinatörlüğünü yaptığım iki ayrı proje ile Atatürk Kitaplığı koleksiyonlarında bulunan önce Osmanlıca matbu kitap ve bir kısım yazma eserleri, sonrasında da Osmanlıca gazete ve dergileri dijital ortama aktardık. Bu projeler bizleri olduğu kadar Nail hocamızı da oldukça heyecanlandırmış ve sevindirmişti. Meslek hayatının büyük bir bölümünü bu tür eserlerin gün ışığına çıkarılması, tasnif edilmesi ve kullanıma sunulması uğruna adayan hocamız eserlerin artık daha fazla yıpranmayacakları için seviniyor ve proje için bizlere açık desteğini sunuyordu. Projeler bittikten kısa bir süre sonra artık eski sıklıkta kütüphaneye gelemeyen Nail hocamızın bir telefonu üzerine mesai çıkışı arkadaşlarla ziyaretine gittik. Kısa bir sohbetten sonra bize göstermek istediği bir şey olduğunu söyleyerek o ana kadar dikkatimizi çekmeyen kenardaki sehpanın üstündeki örtüyü açtı. Gördüğümüz şey bizi hem çok şaşırtmış hem de çok duygulandırmıştı. Hocamız bir masaüstü bilgisayar almıştı ve "şimdiye kadar hoca bendim, şimdi siz hoca olacaksınız, belirlediğiniz günlerde geleceksiniz ve bana dijital ortama aktarılan yazmalara gazetelere kitaplara nasıl erişileceğini

öğreteceksiniz” demişti. Nasıl duygulandığımı anlatamam, zaman zaman yapılan ziyaretlerde arkadaşlar kısa yollar, bazı küçük kolaylıklar ile hocamıza istediğini öğretmiş, onu çok sevdiği yazma eserler ve ilmi çalışmaları ile buluşturmştuk. Tolstoy 67 yaşında bisiklete binmeyi öğrenmişti, Michelangelo 87 yaşında en güzel eserini tamamlamıştı, Nail Hocamız da 84 yaşında bilgisayar kullanmayı öğrenmişti. Hocamız onlarca yıl çocukları gibi ilgilendiği el yazmalarını okuyor inceliyordu. Öğrenmenin yaşı yoktu ve biz de orada bunu bir kez daha öğreniyorduk.

Başta yazma eser ve nadir nüsha olarak nitelendirilen tarihi koleksiyonlar olmak üzere, okuma kültürü, kütüphaneler, hizmetler, kütüphane katalogları, bibliyografyalar gibi konularda yazılı ve sözlü literatürümüze paha biçilmez katkıları olan, Nail Hocamız, kütüphane binaları üzerine kaleme aldığı “Kütüphanelerin Pencereleri” adlı bir yazıda, camlı yapıları kütüphane mimarilerini güzelleştiren unsurlar olarak değerlendirmiş, kütüphanelerin bir “camlı pencereleri”, bir de “canlı pencereleri” vardır tabirini kullanmıştı. İşini layığı ile yapan ve mesleğini güzel tanıtan kütüphanecileri işaret ettiği bu tabirden ilhamla ben de kendisini Türk Kütüphaneciliğinin hiç kapanmayacak bir “canlı pencere”si olarak nitelendiriyorum.

Vefatından kısa bir süre önceki konuşmamızda sağlığı ile ilgili sorularıma sen doktoradan haber ver, hastalık bu yaşlarda hep aynı sen derslerden bahset diyerek o durumda dahi beni teşvik etmeye çalışan değerli hocamın vefatı ile camiamızın olduğu kadar şahsımızın da dost ve arkadaş olarak kaybı ve hüznü büyüktür. Kendisine vereceğimiz güzel haberler, ondan öğreneceğimiz çok güzel hasletler vardı. Nasibimiz bu kadarmış diyerek hüzünleniyor, iyi ki tanımışız duygusunun yaşattığı şükre sığınıyorum.

Hem insani ve hem de mesleki açıdan herkes için örnek bir şahsiyet olan Nail hocamızı, onu tanıyan herkese yaşattığı güzelliklerle anıyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Fotoğraf 1. İBB Nail-Nimet Bayraktar Kütüphanesi açılış töreni, 3.04.2008